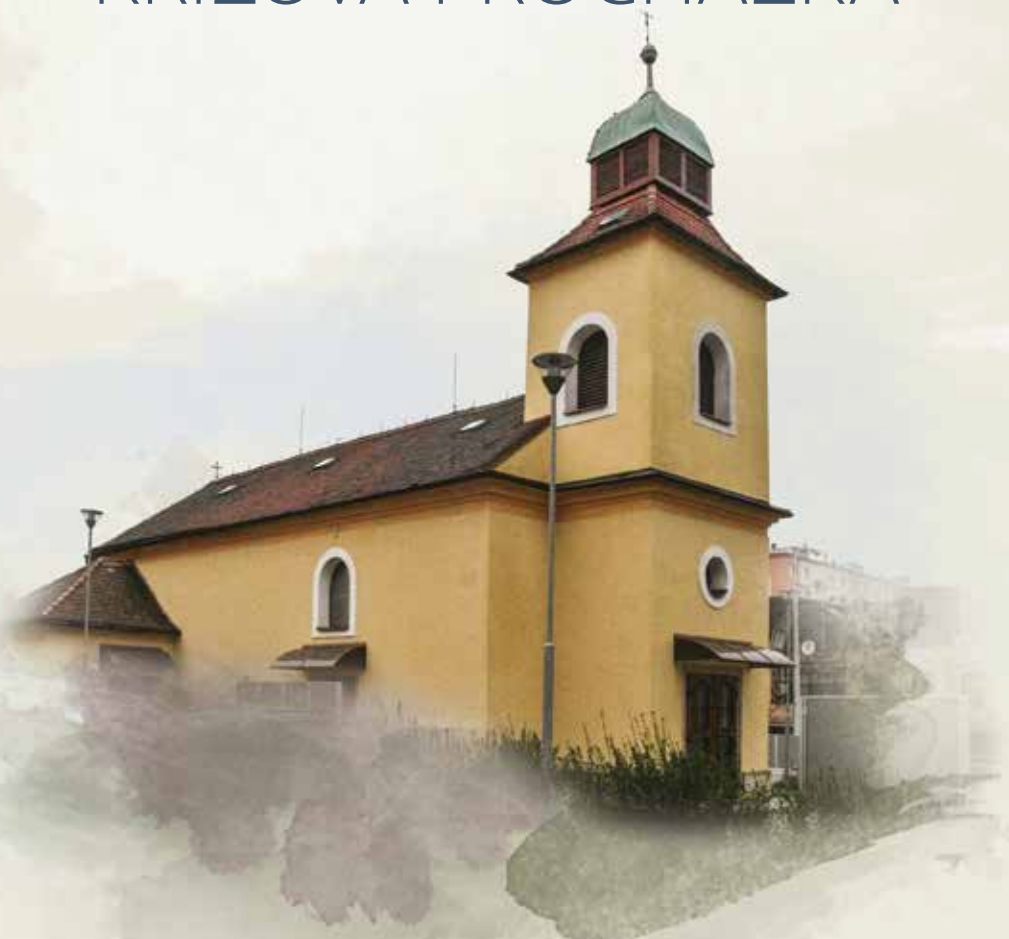

PŘÍBĚH KAMENNÝCH KŘÍŽŮ KŘÍŽOVÁ PROCHÁZKA

Tento text vznikl na základě komentované procházky uskutečněné dne 1. 10. 2016 v Otrokovicích.

Procházka s průvodcem a skupinou deseti lidí se vydala na jednotlivá stanoviště, kde proběhl výklad zajímavostí vážících se k navštíveným místům. V průběhu procházky byly, kromě výkladu, lidem poskytnuty informace čtením úryvků z Láníkovy kroniky města Otrokovice. Účastníci si zkusili vyluštit šifry na křížích. Zajímavé pro ně také bylo, že dopředu netušili přesnou trasu této zážitkové procházky.

***

Otrokovická BESEDA – kříž DÍKŮVZDÁNÍ - trať BOŽÍ MUKY

- NESRSTŮV kříž – PROKOPSKÝ kříž – Otrokovická BESEDA

Kříž Díkuvzdání

Nachází se u kostela sv. Michaela, přímo před vstupem do chrámu. Byl postaven nákladem obce v roce, který je chronogramově ukryt v šifře vytesané do ozdobného podstavce kříže. Čtení nápisu na kříži a luštění šifry neboli chronogramu je součástí komentované procházky.

Šifra sv. Michaela je zajímavá mj. tím, že v ní nacházíme určité prohřešky proti pravopisu, například C/G je ve skutečnosti J. Písmenka chronogramu neboli římských číslic jsou odlišena velikostí a barvou. Šifru vyluští ten, kdo ví, že je třeba sečíst hodnoty římských číslic a počínat si obezřetně, jinak se mu výsledný rok zkreší o 20 let.

Kříž byl postaven po neúrodných rocích, kdy nejprve obec postihlo katastrofální sucho a další léto takové krupobití, že kroupy týden rozpouštěly a většina úrody byla zlikvidována.

Kříž díkuvzdání nese skutečné vzdání díky a vyjádření vděčnosti Bohu – možná právě za přestálé živelné pohromy.

Kostel sv. Michaela byl postaven teprve v letech 1769 – 1772. Předtím lidé chodili dlouhá léta do kostela do Napajedel, kde se také pohřbívalo. Snad z feudální tradice se chodilo i do kostela do Tečovic tzv. Mešní cestou, dnešní ulicí Hložkovou.

Kostel sv. Michaela

Trať Boží Muky

Historický název trati v katastru Otrokovic vychází možná z neobvykle silné koncentrace drobných sakrálních památek, nacházejících se v minulosti právě zde, za obcí, v polích.

„Na severním konci dědiny, tam, kde nyní stojí škola měšťanská, stála v letech 1748 – 1768 boží muka.“ (T. Láník, Paměti obce Otrokovic, s. 124). Zde údajně měli být pohřbeni ti, co zemřeli na mor.

Boží muka však byla brzy zrušena a občan Josef Trunkát postavil na jejich místě zděnou kapličku, osázenou čtyřmi lipami. K jejímu vzniku váže se tato pověst:

„V rodině T... (možná Trunkátově) měli velice hezkou dceru. Mnohé oko na ní se zalíbením spočinulo, než marně. Její srdce již volilo, hocha stejně pěkného, ale chudého jako kostelní myš. Jejich sladké tajemství brzy přestalo být tajemstvím. Bohatí rodičové děvčete zakázali se vší neúprosností další známost. Nepomohly ani hořké slzy děvčete, ani prosby milencovy. Určili si poslední schůzku na kopečku u boží muky. Třeskla rána a tragédie mladé lásky byla skončena. Zoufalý milenec zahrabal tělo drahé dívky do brázdy a jat hrůzou, dal se na útěk. Když se rodiče sháněli po dceři, dva copy vlasů, které vyčnívaly z hlíny, ukázaly jim místo posledního odpočinku jejich dcery.“

(T. Láník, Paměti obce Otrokovic, s. 125)

Když se rozšiřovala silnice vedoucí na Přerov, musela kaplička ustoupit a být přemístěna na dnešní křižovatku na Machovou. Při stavebních pracích na křižovatce Komenského a kácení lip našlo se pod jejich kořeny osm koster, hlavami obrácených k východu, fajfka uherského typu a několik malých svícňů. Šlo o pozůstatky mladých lidí, v roce 1933 došlo k odhadu stáří pozůstatků cca 400 let.

V trati Boží Muky nacházel se ještě kříž Mišurcův, pod kterým bylo pochováno 35 občanů Otrokovic, kteří zemřeli na cholera. Zdá se, že kříže, kapličky a boží muka šifrovaly paměť krajiny pro budoucí generace a označovaly místo posledního odpočinku těch, co podlehlí cholery nebo morovými epidemiemi. Sakrální památky jako by tvořily ochrannou bariéru kolem Otrokovic ze severu a strážily mrtvé příbuzné, kteří nemohli být pochováni na hřbitově.

Nesrstův kříž

V trati Mezicestí nachází se dodnes barokní kříž (1784), jedna z nejcennějších památek dochovaných v katastru města. Zdobený kříž je nyní odříznut v travnatém a stromovém ostrůvku za dálnicí na Brno.

Byl postaven nákladem Josefa Nesrsty na paměť jeho přátel i rodiny. Tak zní nápis na kříži, kterému se údajně také přezdívalo Urbanův podle Urbana, co odjel z Otrokovic do Uher. Theodor Láník však tvrdí, že toto není pravda, a dokazuje to přepisem Nesrstova textu na kříži.

Je nesmírně zajímavé, že tato památka je vzhledově totožná ještě s jiným křížem na území Otrokovic. Jako by oba pocházely ze stejné kamenické dílny. Stejně symboly a shodné provedení, jen tvar podstavce a kříže se odlišuje. Shodné znaky s Prokopovým křížem jako například kalich s hostií a trnová koruna s kopím a houbou jsou záhadou.

U Nesrstova kříže se kopalo, neboť existovaly zprávy, že i pod ním by měli být pohřbeni vojáci (pravděpodobně ti, kteří v Otrokovicích zemřeli na cholera). Podle Láníka se „dosud nic nenašlo.“ Také se povídá, že zde měl vyvěrat pramen léčivé vody.

Prokopův kříž

Zvaný někdy jako Jantarový kříž, neboť se nachází přímo u jedné z větví Jantarové stezky směřující od Baltu do Středomoří. Přízvisko ‚Prokopův‘ si zase získal, jak jinak, než po Prokopovi z č. p. 21, jehož stavení se nacházelo hned za křížem na dnešní křižovatce ulic Hložkova a Smetanova. V Otrokovicích musel stávat již někdy kolem roku 1784, neboť jej nacházíme i na mapách v době I. vojenského mapování.

Hrál v životě obyvatel obce důležitou silnou roli, neboť býval místem shromažďování lidí. V neděli, když bylo načase jít do kostela, sešel se průvod lidí právě u kříže a napojil se na tzv. Mešní cestu, která vedla polem, loukou a podél potoka až do Tečovic. Kříž je nápadně podobný kříži na Mezicestí.

I novodobý příběh kříže je neméně zajímavý. Kdysi prakticky přes noc zmizel. Údajně překážel výstavbě sídliště Střed, takže byl vyvezen z města a ukryt tak pečlivě, že se jej podařilo objevit za čtyřicet let. Město se zasadilo o jeho navrácení zpět, a tak jej od roku 2009 opět můžeme míjet a posedět u něj v parčíku na ulici Hložkova.

Také Prokopův kříž nese na svém podstavci poměrně obtížně luštitelnou šifru. Jde o velká písmena oddělená dvojtečkou. Řešení šifry i další poznatky jsou součástí komentované procházky.

PROTI PROUDU DŘEVNICE A ČASU

Vydalo město Otrokovice, odbor školství a kultury MěÚ,
v roce 2016 v edici Otrokovice v čase

Autor textu: Jarmila Ransdorfová

Fotografie: Radek Polášek a fotoarchív autora textu

Náklad: 500 ks

